

ת"ד 3234/06/15 - לאה כהן נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום לתעבורה בנצרת

ת"ד 3234-06-15 מדינת ישראל נ' כהן
תיק חיצוני: 2014/358809 ב'

בפני	כבוד השופטת מנאל חליחל-דיאב
המבקשת	לאה כהן
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

החלטה

פתח דבר:

המבקשת, באמצעות בא כוחה המלומד, העלתה טענה מקדמית בפתח ההליך המתנהל כנגדה.

טענות מקדמיות אלו מועלות עוד בטרם תשיב הנאשמת לכתב האישום, הטענות המקדמיות מכוונות נגד עצם ניהול ההליך עצמו ולא כנגד האשמה המיוחסת לנאשמת כפי שזו משתקפת מכתב האישום המיוחס לה. סעיף 149 לחסד"פ מונה רשימה של טענות מקדמיות, רשימה זו אינה רשימה סגורה, (תפ (י-ם) 150/03 **מדינת ישראל נ' סם בן רפאל מלכה**, פורסם בנבו, ניתן ביום 01/10/03).

"סעיף 149 לחסד"פ מונה תשע טענות מקדמיות העומדות לרשותו של נאשם בפלילים בפתח הדיון...רשימה זו אינה רשימה סגורה ו/או ממצה, ונאשם רשאי להעלות טענות מקדמיות נוספות, רצוי מוקדם ככל שניתן."

רקע כללי:

ביום 27.1.2016 הגיש בא כוח המבקשת בקשה לביטול כתב אישום בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי התשמ"ב - 1982.

תמצית טענותיו של ב"כ הנאשמת שהועלו בבקשה הינם כדלקמן:

העבירות נשוא כתב האישום הינן עבירות מסוג ברירת משפט, אשר העונש בצידן הוא קנס בלבד, מכאן שלא היה כל מקום להגיש כתב אישום כנגד הנאשמת לבית משפט אלא למירב להשית עליה קנס באמצעות שליחת הודעת תשלום קנס.

עוד טען ב"כ המבקשת כי האחריות לתאונה רובצת על נהג האופנוע, כל המעורבים בתאונה נחקרו תחת אזהרה, והמאשימה הגישה כתב אישום אך ורק כנגד המבקשת, והדבר מהווה אכיפה בררנית הפוגעת בעיקרון השוויון.

בהחלטתי מיום 27.1.2016 ביקשתי את תגובת המשיבה לטענות בא כוח המבקשת וזאת תוך 15 יום.

רק ביום 27.2.2016, בחלוף כחודש ימים הגישה המשיבה תגובתה, ולפיה הוגש כתב אישום כנגד נהג האופנוע. המשיבה צירפה העתק מכתב האישום בתיק מס' 3232-06-15 לתגובתה, וביקשה לדחות טענת ב"כ המבקשת לאכיפה בררנית.

באשר ליתר טענות בא כוח המבקשת המועלות בבקשה השיבה המשיבה באופן לקוני, כי מקומן להתברר במהלך ההוכחות, וציינה כי יש לדחות את הבקשה.

בעקבות תגובת המשיבה, ביום 20.2.2016 ולאור האמור בה, ביקשתי תגובת ב"כ המבקשת באם הוא עומד על בקשתו.

ב"כ המבקשת בתגובתו ציין, כי אין בתגובת המשיבה מענה לטענות אשר הועלו בבקשה, וביקש מבית המשפט להורות על ביטול כתב האישום.

עוד הוסיף ב"כ המבקשת כי מעיון בכתב האישום אשר צורף לתגובת המשיבה ואשר הוגש כנגד נהג האופנוע עולה, כי האחריות לתאונה רובצת עליו ולא על המבקשת וכי מדובר בעבירות מסוג ברירת משפט בלבד, כשלא הוגש כתב אישום כנגד המעורבת בתאונה, הגב' שרה עשור, והומצאה לה הודעת תשלום קנס בלבד, ועל כן אין כל נימוק ענייני או בסיס חוקי להגשת כתב אישום כנגד המבקשת וההחלטה על הגשת כתב אישום כנגד המבקשת הינה החלטה שרירותית ולוקה באכיפה בררנית ובחוסר סמכות.

בנוסף טען ב"כ המבקשת כי אין בחומר הראיות כל ראיה לביצוע עבירה לפי תקנה 72א(2) לתקנות התעבורה וכי המבקשת לא העמידה רכבה מול תחנת האוטובוס.

בעקבות תגובת בא כוח המבקשת, ביום 24.2.2016 ביקשתי תגובת המשיבה תוך 7 ימים לכל הניטען בבקשת המבקשת ובתגובתה.

רק ביום 17.3.2016 הגיבה המשיבה ובתגובתה ציינה, כי המשיבה שקלה את מכלול הנסיבות, לרבות אשמה העצמי של המבקשת, הנפגעת, שלא לבקשה אפוד זוהר, שהמשיבה פועלת מתוך שיקולים מקצועיים וכי אין מקום לקבל את הבקשה.

דין:

טענת הגנה מן הצדק - המסגרת הנורמטיבית:

מקורה של דוקטרינת ההגנה מן הצדק (abuse of process) הנו במשפט המקובל האנגלי בפס"ד של בית הלורדים בפרשת [1964] 2 D.P.P v. Connolly (H.L.) 401 E.R. דוקטרינה זו נקלטה גם אל המשפט האמריקאי, וכן אל המשפט הישראלי והוכרה בו רק בשנים האחרונות.

סעיף 149 (10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ") קובע כי, לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות ובהן:

"הגשת כתב האישום, או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

טענת הגנה מן הצדק, טענה מקדמית היא במשפט הפלילי. הגנה זו אינה נטענת לעיתים קרובות, ומתקבלת היא לעיתים רחוקות ביותר, ועל כך מעידים דברי המלומדים שלגי-כהן, בספרם סדר הדין הפלילי, כך:

"עיקרה של תורה זו היא כדי לרסן את עוצמתה של הרשות כשהיא עושה שימוש פרוע, בלתי הוגן ובלתי חוקי בסמכויותיה, כגון, כאשר מי שמעמיד את הנאשם לדין, והוא שהביא לכלל מעשה העבירה".

הדוקטרינה של הגנה מן הצדק הותוותה לראשונה בע"פ 2910/94 ארנסט יפת נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2), 221 (להלן: "הלכת יפת"), בו הכיר בית המשפט בסמכותו הטבועה לבטל כתב אישום העומד בסתירה לעקרונות של צדק והגינות משפטית. עיקר עניינה של דוקטרינה זו הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן.

בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ ואח', פ"ד נט(6) 766 (להלן: "הלכת בורוביץ"), הורחבו הטעמים וההצדקות להפעלת דוקטרינת ההגנה מן הצדק, ואין היא מוגבלת עוד לטעמיה המצמצמים בהלכת יפת, קרי "להתנהגות בלתי נסבלת של הרשות", שיש בה "לזעזע את המצפון". בהלכת בורוביץ נבחנו כלל הנסיבות מבחינה תכליתית - מהותית.

"עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. בעיקרון עשויה אפוא ההגנה לחול בכל מקרה שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית-המשפט. מטרת החלתה של ההגנה היא לעשות צדק עם הנאשם, ולא לבוא חשבון עם רשויות האכיפה על מעשיהן הנפסדים. ואולם לרוב (אם כי לא תמיד) תיוחס הפגיעה בצדקתו ובהגינותו של ההליך הפלילי להתנהגות נפסדת של הרשויות; ובמקרים כאלה אכן מוטל על בית-המשפט לבקר את מהלכיהן. ברם, לא כל מעשה נפסד שעשו הרשויות החוקרת או המאשימה, או רשות מעורבת אחרת, יצדיק את המסקנה שדין האישום להתבטל מטעמי הגנה מן הצדק; בין מפני שבאיזון בין האינטרסים הציבוריים המתנגשים גובר העניין שבקיום המשפט, ובין (וזה, כמדומה, המצב השכיח) מפני שבידי בית-המשפט מצויים כלים אחרים לטיפול בנפסדות מהלכיהן של הרשויות." (ההדגשות שלי - מ.ח.ד.)

עוד נפסק בהלכת בורוביץ כי :

"ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית- המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר. בדרך כלל יידרש הנאשם להראות, שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגותו הנפסדת של הרשויות לבין הפגיעה בזכויותיו. עם זאת אין לשלול אפשרות שהפגיעה בתחושת הצדק וההגינות תיוחס, לא להתנהגות שערורייתית של הרשויות, אלא, למשל, לרשלנות, או אף לנסיבות שאינן תלויות ברשויות כל-עיקר אך המחייבות ומבססות בבירור את המסקנה, כי במקרה הנתון לא ניתן יהיה להבטיח לנאשם קיום משפט הוגן, או שקיומו של ההליך הפלילי יפגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות. אך נראה כי מצב-דברים כזה אינו צפוי להתרחש אלא במקרים חריגים ביותר". (ההדגשות שלי - מ.ח.ד.)

אכיפה בררנית:

על מהותה של האכיפה הבררנית, עמד כבוד השופט ע' פוגלמן במסגרת ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ ואח' (להלן: **"עניין פרץ"**) [פורסם במאגרים המשפטיים] [פורסם בנבו]:

"...אכיפת הדין נגד אדם אחד והימנעות מאכיפתו נגד אחרים - כאשר מדובר במקרים דומים - היא אכיפה בררנית (selective enforcement). אכיפה בררנית יכולה לקבל ביטוי באחד משני מופעים: הראשון, החלטה להעמיד לדין רק חלק מן המעורבים בפרשה נדונה...כך או כך, המשותף לשני פניה של הטענה הוא כי סמכות האכיפה הופעלה נגד אחד ולא נגד אחרים, ללא כל טעם טוב להבחנה ביניהם. בלשונו של השופט י' זמיר: "אכיפה בררנית היא אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא" (בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש-עיריית באר-שבע, פ"ד נג(3) 289, 305 (1999))." (ההדגשות שלי - מ.ח.ד.)

דין והכרעה:

התביעה לא חלקה על כך, כי המבקשת עצרה את רכבה ויצאה ממנו על מנת לפגוש את אחותה, הגב' שרה עשור, אשר עצרה את רכבה בתחנת אוטובוס.

כמו כן, התביעה לא חלקה על כך, כי כתוצאה מנהיגתו של נהג האופנוע, מר יגאל פיינה, שסטה ימינה מסיבה בלתי ברורה ופגע בהולכת הרגל, המבקשת, כהן לאה, נגרמו לה חבלות של ממש (שבר בטיביה פביולה מימין, שבר בחוליה C1 ו- C5) כמפורט בכתב האישום שהוגש כנגד מר יגאל פיינה ואשר צורף לתגובה המשיבה.

המשיבה יחסה לנהג האופנוע העבירות כדלקמן:

1. נהיגה בקלות ראש - עבירה לפי סעיף 262(2) לפקודת התעבורה (נ"ח) תשכ"א 1961 + סעיף 38(2) לפקודת התעבורה (נ"ח) תשכ"א 1961.
2. סטייה מנתיב הנסיעה - עבירה לפי תקנה 40 לתקנות התעבורה תשכ"א - 1961.
3. התנהגות הגורמת נזק - עבירה לפי תקנה 21(ב)(2) לתקנות התעבורה תשכ"א - 1961.
4. חבלה של ממש עפ"י סעיף 38 לפקודת התעבורה - עבירה לפי סעיף 38(3) לפקודת התעבורה (נ"ח) תשכ"א 1961.
5. נהיגה עם רישיון נהיגה אינו תקף לאותו סוג רכב - עבירה לפי סעיף 10א לפקודת התעבורה (נ"ח) תשכ"א 1961.
6. נהיגה ברכב ללא ביטוח - עבירה לפי סעיף 2א לפקודת בטוח רכב מנועי (נ"ח) תש"ל 1970.

המסקנה המתבקשת, שהמשיבה רואה בנהג האופנוע כאחראי הבלעדי לתאונה, עת נהג בקלות ראש וסטה מסיבה בלתי ברורה לימין, ירד לנתיב ההאצה ופגע במבקשת אשר נחבלה באופן קשה.

המשיבה בחרה להגיש כנגד המבקשת כתב אישום, המייחס לה עבירות מסוג של ברירת משפט אשר העונש בצידן הוא קנס בלבד ואלה הן העבירות:

1. העמדת רכב מול תחום תחנת אוטובוס - עבירה לפי תקנה 72א12 לתקנות התעבורה תשכ"א - 1961.
2. אי ציות לתמרור 511 - איסור עצירה לאורך אבני שפה צבועות אדום/צהוב - עבירה לפי תקנה 22א לתקנות התעבורה תשכ"א - 1961.
3. אי לבישת אפוד זוהר ביציאה/ירידה מרכב בדרך בינעירונית - עבירה לפי 65(ב)(ג) לפקודת התעבורה (נ"ח) תשכ"א 1961.

סעיף 29 לפקודת התעבורה, התשכ"א - 1961, קובע:

"29(א) היה לשוטור יסוד להניח כי אדם עבר עבירות קנס וכי המקימות נסיבות מחמירות הקשורות באותו אדם או בביצוע העבירה, יודיע לו כי יוגש כתב אישום ותימסר לו הזמנה למשפט לפי חוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ח 1965".

מכאן, שהמחוקק הסמיך את השוטרים להמציא הזמנה לדין במקום הודעת תשלום קנס מקום שיש נסיבות מחמירות הקשורות באותו אדם או בביצוע העבירות.

למרות שהמשיבה נתבקשה להגיב לבקשת בא כוח המבקשת ביותר מהזדמנות אחת, לא נימקה החלטתה כראוי ולא פירטה באופן המניח את הדעת את הסיבה להחלטתה להגשת כתב אישום כנגד המבקשת ומה הן אותם נסיבות מחמירות הקשורות באותו אדם (המבקשת) או בביצוע העבירה.

אדגיש, כי נסיבות מחמירות הקשורות בנאשם יכול להיות עברו התעבורתי למשל, דבר שהיה יכול להצדיק ההחלטה להעמיד לדין גם בעבירות ברירת משפט.

כאמור, במקרה שבפנינו לא נתנה המשיבה כל נימוק ענייני להחלטה להגיש כתב אישום כנגד המבקשת ולהעמידה לדין.

כל אשר ציינה המשיבה בתגובתה, כי שקלה את מכלול הנסיבות לרבות אשמה העצמי של המבקשת והיא לא לבשה אפוד זוהר.

אין בנימוקי המשיבה הצדקה להגשת כתב אישום כנגד המבקשת, כאשר ברור למשיבה כי לא ההימנעות מלבישת האפוד הזוהר היא אשר גרמה לתאונה, אלא התנהגות נהג האופנוע אשר סטה מנתיב נסיעתו ונהג ללא רישיון נהיגה תקף לסוג רכב, (כך לפי הנטען בכתב האישום אשר הוגש על ידי המאשימה כנגדו), היא זו שגרמה לתאונה החמורה.

בנסיבות אלו פגיעתה הקשה של המבקשת לא יכולה להוות נימוק המצדיק הגשת כתב אישום כנגדה, ובוודאי ובוודאי שבנסיבות התאונה, כפי שפורטו על ידי המשיבה בכתב האישום שהגוש על ידה כנגד הנאשם, מר יגאל פיינה, גם לבישת אפוד זוהר על ידי המבקשת לא היה בה כדי למנוע את התאונה, שנגרמה כתוצאה מסטייה מנתיב נסיעה כמתואר על ידי המשיבה עצמה באותו כתב אישום.

אוסף, כי המשיבה לא נתנה כל מענה להבחנה בין המבקשת לבין אחותה, הגב' עשור שרה, אשר לה יחסה המשיבה את העבירה של עצירה רכבה במפרץ מסומן, המיועד לעצירת כלי רכב מסוג מסוים, ושלחה לה הודעת תשלום קנס בהתאם לסעיף 228(ב) לחוק סדר הדין הפלילי.

סעיף 228(ג) לחוק סדר הדין הפלילי, קובע כי מי שהוסמך למסור הודעת תשלום קנס, רשאי למסור במקומה הזמנה למשפט, וזאת באם התקיימו נסיבות מחמירות כאמור בסעיף 29 לפקודת התעבורה.

משהגעתי למסקנה, כי בנסיבות תיק זה אי לבישת אפוד זוהר על ידי המבקשת לא היוותה סיבה לתאונה, אשר אירעה כתוצאה מסטייתו של נהג האופנוע כמפורט בכתב האישום שהגוש על ידי המאשימה, אין בפגיעתה החמורה של המבקשת להוות נסיבה מחמירה בנסיבות תיק זה.

בענייננו לא הייתה כל הצדקה להבחנה בין הגשת כתב האישום כנגד המבקשת לבין שליחת הודעת תשלום קנס ביחס לאחותה, הגב' עשור שרה, אשר לפי הודעת המשיבה עצרה את רכבה בתחום תחנת האוטובוס בניגוד לתקנה 22(א) לתקנות התעבורה.

אני מקבלת את הבקשה ואת הטענה המקדמית שהעלה ב"כ המבקשת, לפיה במקרה זה לא הייתה כל הנמקה עניינית להגשת כתב אישום במקום הודעת קנס.

הנני מורה על ביטול כתב האישום נגד המבקשת בתיק זה.

מועד ההקראה הקבוע ליום 20.04.16 מבוטל.

המזכירות תודיע בדחיפות לצדדים.

ניתנה היום, י' ניסן תשע"ו, 18 אפריל 2016, בהעדר הצדדים.